

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ 14.10.2024 г.

155 години по-късно - зад вратите на БАН и на науката

<https://bnt.bg/news/155-godini-po-kasno-zad-vratite-na-ban-i-na-naukata-v375337-332813news.html>

[БАН отбеляза 155 години от създаването си](https://bntnews.bg/news/ban-otbelyaza-155-godini-ot-sazdavaneto-si-1296575news.html)

<https://bntnews.bg/news/ban-otbelyaza-155-godini-ot-sazdavaneto-si-1296575news.html>

БАН отбеляза 155-ата годишнина от създаването си с тържествен концерт в Софийската опера и балет.

За първи път беше връчена "Голямата награда за наука на БАН", а първият ѝ носител е академик Вася Банкова, която е начело на лаборатория "Химия на природните вещества". Тя бе в конкуренция с петима световноизвестни български учени.

Председателят на БАН акад. Юлиан Ревалски посочи, че Академията има амбицията това да се превърне в най-престижната награда за наука у нас. Конкурсът за отличието се организира от Събранието на академиците и член-кореспондентите на БАН.

В словото си пред гостите акад. Ревалски посочи, че най-старата институция в новата история на България осигурява 40% от научния продукт у нас.

Софийска опера и балет - БАН - годишнина

bta.bg

Академик Ревалски: БАН създава почти 40% от националния научен продукт

<https://bnr.bg/horizont/post/102058754/akademik-revalski-ban-sazdava-pochti-40-ot-nacionalnia-nauchen-produkt>

Българската академия на науките създава почти 40% от националния научен продукт. Тя е най-търсеният и разпознаваем партньор в България в международното сътрудничество. Това в словото си повод 155-годишнината от създаването на БАН нейният председател академик Юлиан Ревалски:

"И в сегашни дни БАН е водещият научен център на България, в който се провеждат научни изследвания на световно равнище. Със своя академичен състав, представляващ около 15% от научния потенциал на страната, БАН създава почти 40% от националния научен продукт. Учените в БАН изпълняват 40% от проектите по рамковите програми на Европейския съюз, сега са ангажирани и в програмите за възстановяване, а регионалните академични центрове обединяват в тази дейност изследователи от цялата страна".

На тържеството за първи път беше връчена "Голямата награда за наука на БАН". Тя се присъжда на учен от българска научна организация или от висше училище за изключителни постижения в областта на науката, получили високо международно признание. Престижното отличие беше връчено на академик Вася Банкова:

"За мен е изключителна чест. В този момент на изключително признание за мен съм преизпълнена с благодарност за високата оценка, която получих от този толкова престижен комитет за наградата. И съм много съм щастлива, защото това признание не е само за мен, то е признание за групата, в която работя и за института, в който работя и за цялата Академия. И съм благодарна на своя съпруг за всичко. Искам да кажа, че за мен е изключителна чест, че имах възможност да прекарам целия си трудов стаж в Института по органична химия с Център по фитохимия в БАН, защото още от студентските години и до днес за мен БАН е храмът на българската наука".

БАН отбеляза годишнината си с тържествено събрание и концерт в Софийската опера и балет. Сред гостите беше и патриарх Даниил.

ЧРД: БАН отбеляза 155-ата си годишнина!

[telegaph.bg](https://t.me/telegaph_bg)

Най-старата институция в новата история на България осигурява 40% от **научния** продукт у нас

<https://m.netinfo.bg/media/images/50043/50043414/745-425-ban.jpg>

БАН отбеляза 155-ата годишнина от създаването си с тържествен концерт в Софийската опера и балет.

За първи път беше връчена "Голямата награда за наука на БАН", а първият ѝ носител е академик Вася Банкова, която е начело на лаборатория "Химия на природните вещества". Тя бе в конкуренция с петима световноизвестни български учени, информира БНТ.

Председателят на БАН акад. Юлиан Ревалски посочи, че Академията има амбицията това да се превърне в най-престижната награда за наука у нас.

БТА

<https://m.netinfo.bg/media/images/50939/50939982/r-orig-orig-prof-revalski.jpg>

Конкурсът за отличието се организира от Събранието на академиците и член-кореспондентите на БАН.

В словото си пред гостите акад. Ревалски посочи, че най-старата институция в новата история на България осигурява 40% от научния продукт у нас.

Тя е най-търсеният и разпознаваем партньор в България в международното сътрудничество. Това подчерта в словото си повод 155-годишнината от създаването на БАН нейният председател академик Юлиан Ревалски:

"И в сегашни дни БАН е водещият научен център на България, в който се провеждат научни изследвания на световно равнище. Със своя академичен състав, представляващ около 15% от научния потенциал на страната, БАН създава почти 40% от националния научен продукт.

Учените в БАН изпълняват 40% от проектите по рамковите програми на Европейския съюз, сега са ангажирани и в програмите за възстановяване, а регионалните академични центрове обединяват в тази дейност изследователи от цялата страна", каза още той.

При връчването на "Голямата награда за наука на БАН" академик Вася Банкова каза:

"За мен е изключителна чест. В този момент на изключително признание за мен съм преизпълнена с благодарност за високата оценка, която получих от този толкова престижен комитет за наградата.

И съм много съм щастлива, защото това признание не е само за мен, то е признание за групата, в която работя и за института, в който работя и за цялата Академия. И съм благодарна на своя съпруг за всичко.

Искам да кажа, че за мен е изключителна чест, че имах възможност да прекарам целия си трудов стаж в Института по органична химия с Център по фитохимия в

БАН, защото още от студентските години и до днес за мен **БАН** е храмът на българската наука".

БАН отбеляза годишнината си с тържествено събрание и концерт в Софийската опера и балет. Сред гостите беше и патриарх Даниил, допълва БНР.

[Акад. Вася Банкова е първият носител на "Голямата награда за наука на БАН" bta.bg](#)

[24chasa.bg](#), Акад. Вася Банкова взе голяма награда на БАН за 2024 година (снимки)

Акад. Вася Банкова е първият носител на "Голямата награда за наука **на БАН**", която ѝ се връчва за изключителни постижения в науката за 2024 г. Тя беше обявена от председателя на **Българската академия на науките (БАН) акад.** Юлиан Ревалски и от **акад.** Христо Цветанов - председател на Комитета за определяне на наградата, на тържественото събрание и концерт в Софийската опера и балет за 155 години от създаването **на БАН**.

Българската академия на науките, Събранието на академиците и член-кореспондентите **на БАН (САЧК)** удостояват **акад.** Вася Банкова с "Голямата награда за наука **на БАН**" за 2024 г., обяви **акад. Ревалски**.

Шестима великолепни и световноизвестни учени участваха в това състезание, което прави много престижна наградата, която се връчва сега, каза **акад.** Цветанов.

"В този момент на изключително признание за мен съм преизпълнена с благодарност - за високата оценка, която получих от този толкова престижен комитет за наградата. И съм много съм щастлива, защото това признание не е само за мен, то е признание за групата, в която работя и за **института**, в който работя и за цялата Академия. Благодарна съм на колегите, с които години наред сме работили заедно, защото никой в нашата наука не може сам да постигне тези резултати, които сега са високо оценени. Благодарна съм на всички колеги от **института**, с които сме работили, на всички колеги от Академията, с които сме работили заедно, благодарна съм на много колеги от най-различни страни по света, с които сме работили заедно. И съм благодарна на своя съпруг за всичко. Искам да кажа, че за мен е изключителна чест, че имах възможност да прекарам целия си трудов стаж в **Института по органична химия с Център по фитохимия** в **БАН**, защото още от студентските години и до днес за мен **БАН** е храмът на българската наука", заяви на церемонията **акад.** Вася Банкова.

Конкурсът за отличието се организира от **Събранието на академиците** и член-кореспондентите **на БАН (САЧК)**. "Голямата награда за наука" се присъжда на учен от българска **научна** организация или от висше училище за изключителни постижения в областта на науката, получили високо международно признание.

Тази награда беше в моята програма за управление на БАН и много се радвам, че може да я реализираме. Нейната цел е да се превърне в най-престижната награда за наука в Българи, без да подценявам другите. Тя ще бъде връчвана в три категории, като тази година е в областта на природните и инженерните науки. Другите две области на наградата ще са за науките за живота - през следващата година, за социалните и хуманитарните науки - след две години. Това ще е индивидуална награда за постиженията на учен от научна организация или от българско висше училище, обясни акад. Ревалски.

Преди връчването на наградата председателят на БАН произнесе слово за 155-годишнината от създаването на Академията, като припомни, че тя е започнала своята дейност като Българско книжовно дружество (БКД) през 1869 г. в Браила.

"От самото си преобразуване Българската академия на науките е най-търсеният и разпознаваем партньор в България в международното сътрудничество. Нашият научен архив съхранява внушителен брой предложения за сътрудничество от страна на европейските академии още от времето на първите години на дружеството, които стават основа на международните връзки на БАН - разширявани и укрепвани в продължение на повече от столетие, днес те са значим потенциал на българската държава в областта международното научно сътрудничество. Нека да споменем десетките двустранни споразумения с най-големите научно-изследователски институции в света; членството в авторитетни европейски научни организации като Консултативния съвет на европейските академии - EASAC и ALLEAQ, общността на всички европейски академии, които са гарант за високото качество на европейската наука, стимулират напредъка в научните изследвания и иновациите, и като обединения на европейския научния потенциал дават обосновани мнения за решаване на важни предизвикателства пред Европа и света", каза акад. Ревалски.

Той отбеляза, че и в сегашни дни БАН е водещият научен център в България, в който се провеждат научни изследвания на световно равнище. "Със своя академичен състав, представляващ около 15% от научния потенциал на страната, БАН създава почти 40% от националния научен продукт. Учените в БАН изпълняват 40% от проектите по рамковите програми на Европейския съюз, сега са ангажирани и в програмите за възстановяване, а регионалните академични центрове обединяват в тази дейност изследователи от цялата страна. Като съветници на нацията, ние развиваме наука на високо световно ниво в полза на обществото и сме жизненоважен ресурс, на разположение на българските държавни институции. БАН извършва изключително важни национални оперативни дейности, свързани със сеизмологичната активност в страната и региона, в мониторинга на Черно море, в екологичната обстановка, в непрекъснато следене на радиационния фон и редица други. Ако нашите предшественици преди 155 години мобилизираха духовните сили на нацията в посоката на възделенията за нова, модерна държава и в стремежа за независимост и просперитет, то днес ние сме в състояние да предложим компетентна, обективна и независима експертиза по ключови проблеми от всички области на

обществения живот. В епоха, белязана от бързи технологични иновации и сложни глобални предизвикателства, **БАН** е институция, чрез която могат да се определят много от жалоните, нужни за политиката на всяка една модерна държава. Нека да пребъде и през следващите 155 години - за просперитета на нашето Отечество и на българите", пожела председателят **на БАН**.

Акад. Юлиан Ревалски започна словото си с обръщение към Негово Светейшество българския патриарх и Софийски митрополит Даниил, който присъства на тържественото събрание. "За нас, учените и служителите на **Българската академия на науките**, е огромна чест, че Вие лично, като глава на най-старата национална институция на българската държава - Българската православна църква, сте тук сред нас, за да отбележим заедно 155-ата годишнината на исторически втората по създаване национална институция на България - **Българската академия на науките**", каза **акад. Ревалски**.

Той приветства с добре дошли на празника **на БАН** и народните представители, представителите на изпълнителната и съдебната власт, представителите на дипломатическите мисии, на чуждестранните академии и **научни** организации, на медиите и учените.

В словото си **акад. Ревалски** говори и за преобразуването на БКД в **БАН**. "С прогласяването на Академията на 1 февруари 1912 г. всъщност се полагат основите на днешния национален изследователски център, започват първите **научни** дирения, финансирани от академичния бюджет, донесли и първото международно признание на българската наука. В последвалите десетилетия и досега, учените от **Българската академия на науките** постигат резултати, получили световна известност, като откритието на фотоелектретното състояние на веществата, довело до развитието на копирната техника, изследванията за кристалния растеж, методът на леене с противоналягане и редица други. В годините след Втората световна война, новосъздадените **институти** към **Българската академия на науките** бяха катализаторът за развитието на модерните индустрии на страната, които позволиха такива световни постижения, като създаването на четвъртия електронен калкулатор в света - "Елка", и на първия български микрокомпютър, нареждането на България сред държавите с ядрена енергетика, развитието на фармацевтиката в България, изстрелването на България до шеста страна в света, изпратила човек в Космоса, пробивите на световно ниво в полимерната химия и биомедицината, и редица други", изброи постиженията **на БАН акад. Ревалски**.

Репортер - Димитрина Ветова

Оператор - Борислав Бориславов

Монтаж - Емил Граничаров

Академик Вася Банкова е първият носител на Голямата награда за наука на БАН точно на 155-тата годишнина на Академията

Bulphoto.com

Академик Вася Банкова, която изведе прополиса на световната **научна** сцена, е първият носител на новоучредената голяма награда за наука **на БАН**. Вася Банкова получи наградата на церемонията по честване на 155 годишнината от основаването **на БАН** в Софийската опера, където отбелязаха годишнината с тържествен концерт. Наградата и връчиха председателят на комитета за определяне на наградата **академик** Христо Цветанов и председателят на **Българската академия на науките академик** Юлиан Ревалски. Наградата **на БАН** ще се връчва всяка година в една от следните три редуващи се области: Природо-математически и инженерни науки; Науки за живота; Социални и хуманитарни науки. Честванията, започнали тази сутрин в присъствието на представители на академичната общност от целия свят, завършиха с пищен концерт на Софийската опера и балет, в който представиха и откъси от предстоящи премиери през новия сезон. На събитието присъства официално и Патриарх Даниил.12.10.2024

На 20 октомври в Хавана ще се подпише сътрудничество с БАН

duma.bg

Председателят на Кубинската академия на науките бе на първо посещение в България по повод 155-годишнината от основаването **на БАН**

ДУМА бе сред медиите, на които се спряха от Посолството на Република Куба в София, които отразиха посещението на невролога д-р Луис Клодоалдо Веласкес-Перес, председател на Кубинската академия на науките. Роден на 7 септември 1963 г. в Олгин, със завидна биография, включваща много обучения и специализации, публикувани **научни** трудове, членуване в различни местни и международни лекарски и **научни** организации, разказа пред българската аудитория за постиженията на страната си в медицината и науката, въпреки дългогодишното американско ембарго и блокадата. "Важни характеристика на кубинския народ са решителността, упоритостта и креативността", категоричен е председателят на първата Академия на науките в Латинска Америка. "Институцията е създадена през XIX век (1861 г.), докато още сме били испанска колония. 35 години наши предци са се борили, тъй като Мадрид не е бил склонен да позволи създаването ѝ. Но накрая са успели". Първоначално името ѝ е било Кралска академия на науките, но след извоюване на независимостта е преименувана на Академия на науките на Хавана, а след Революцията получава днешното си название Кубинска академия на науките. Впечатляващото при нея е, че тя си сътрудничи с всички университети, учебни центрове, лаборатории, болници в страната. "През годините са създадени филиали из цяла Куба", уточнява д-р Веласкес-Перес. И пояснява, че през 60-те години на миналия век самият Фидел Кастро посещава Академията и уверява в речта

си, че кубинският народ ще стане мислещ, няма да остане нито един необразован човек в държавата. Казармите са превърнати в учебни заведения и дори в най-малкото и отдалечено село всички имат достъп до образованието. Когато учителите попаднат на по-надарено дете, работят с него допълнително, за да го стимулират да продължи с **научна** кариера. Въпреки ембаргото и блокадата, интересът на младите кубинци към **научна** кариера е голям. Но как успяват въпреки трудностите да имат една от най-високо развитите системи на здравеопазване в света, включваща и най-ниската детска смъртност?"Истината е, че много се гордеем със здравеопазването си. Всяко семейство си има личен лекар, запознат със заболяванията на пациентите си и внимателно следи състоянието им. Когато една жена забременее, тя е под наблюдение от личния лекар и гинеколог през целия период. Ако има нещо притеснително, я настаняват в специална болница за бъдещи майки, където стои до раждането. За всяко дете още от момента на появяването му на бял свят се полагат големи грижи. Това е нашата тайна", споделя докторът. И допълва, че ограничените възможности, следствие на американските рестрикции, всъщност стимулират хората да не разчитат на чужда помощ, а на себе си. "По време на COVID-пандемията администрацията на президента Доналд Тръмп забрани доставката на вентилатори за тежкоболните пациенти. Имахме много голяма нужда от тях. Но нашите мъже се заеха и създадоха кубински вентилатори!" Днес, 14 октомври, отбелязваме 74-годишнината от установяването на българо-кубинските дипломатически и културни отношения. За този период имало ли е обмени на учени и сътрудничество между двете академии? Оказва се, че през 70-те, 80-те години на миналия век много кубински студенти са идвали да се обучават в България, а много наши специалисти са отивали там да преподават. Заради настъпилите политически промени у нас тази практика временно е спряна, но на 20 октомври т. г. председателят **на БАН акад.** Юлиан Ревалски ще подпише в Хавана споразумение за сътрудничество. "Това е много важна крачка, защото заедно можем да направим повече. Проблемите, пред които днес сме изправени, не са само на едната или другата държава. Те са глобални. Както беше случаят с COVID-19. Но също така има цял куп предизвикателства, пред които сме изправени", категоричен е Луис Веласкес-Перес. А те са взаимно свързани: застаряването на населението, климатичните промени, проблемите с околната среда, стресът и др., които могат да отключат едно или друго заболяване, или да ги обострят. В Куба в момента се разработват лекарства срещу рак, наследствени заболявания и др. Изследванията показват, че те са ефикасни. При нито един от пациентите не се наблюдава влошаване на състоянието, животът на много хора е удължен с години. Не бива да пропускаме и факта, че Островът на свободата беше и сред страните, произвели свои ваксини срещу коронавируса, спасили много болни.

БАН **направи нещо, което учените чакат от години**
standartnews.com

Българската академия на науките създава почти 40% от националния научен продукт. Тя е най-търсеният и разпознаваем партньор в България в международното сътрудничество. Това каза в словото си повод 155-годишнината от създаването **на БАН** нейният председател **академик** Юлиан Ревалски.

"И в сегашни дни **БАН** е водещият научен център на България, в който се провеждат **научни** изследвания на световно равнище. Със своя академичен състав, представляващ около 15% от **научния** потенциал на страната, **БАН** създава почти 40% от националния научен продукт. Учените в **БАН** изпълняват 40% от проектите по рамковите програми на Европейския съюз, сега са ангажирани и в програмите за възстановяване, а регионалните академични центрове обединяват в тази дейност изследователи от цялата страна", подчерта **акад. Ревалски**.

На тържеството за първи път беше връчена "Голямата награда за наука **на БАН**". Тя се присъжда на учен от българска **научна** организация или от висше училище за изключителни постижения в областта на науката, получили високо международно признание. Престижното отличие беше връчено на големия български химик **академик** Вася Банкова.

Наградата беше обявена от председателя на **Българската академия на науките (БАН) акад.** Юлиан Ревалски и от **акад.** Христо Цветанов – председател на Комитета за определяне на отличията.

"За мен е изключителна чест. В този момент на изключително признание за мен съм преизпълнена с благодарност за високата оценка, която получих от този толкова престижен комитет за наградата. И съм много съм щастлива, защото това признание не е само за мен, то е признание за групата, в която работя и за **института**, в който работя и за цялата Академия. И съм благодарна на своя съпруг за всичко. Искам да кажа, че за мен е изключителна чест, че имах възможност да прекарам целия си трудов стаж в **Института по органична химия с Център по фитохимия в БАН**, защото още от студентските години и до днес за мен **БАН** е храмът на българската наука", посочи **акад.** Банкова.

БАН отбеляза годишнината си с тържествено събрание и концерт в Софийската опера и балет. Сред гостите беше и патриарх Даниил.

Филм разказва за историята на БАН

24chasa.bg

- ndt1.com, Филм разказва за историята на БАН

Акад. Юлиан Ревалски

„155 години **БАН**: Живият дух на създателите" е любителски игрално-документален филм, създаден без целево финансиране. Автор на филма (любител режисьор, сценарист, оператор и монтажист) е доц. Ина Анева, научен секретар **на БАН**. Всички участници се включиха безвъзмездно и с голяма отдаденост към каузата да покажем, че духът на създателите е жив и вече 155 години осветлява пътя на науката в България. Ролите на Михаил Арнаудов, Марин Дринов, Васил Стоянов, Васил Друмев и Васил Левски са пресъздадени с много чувство от водещи в своята **научна** област български учени: проф. Петър Желев, проф. Георги Гаджев, доц. Димитър Антонов, доц. Светослав Георгиев и студентът Стоимен Шопов.

Началото е поставено със силните думи на **акад.** Юлиан Ревалски, който въвежда зрителите в основаването на Академията като Българско книжовно дружество през 1869 г., цели девет години преди Освобождението на България. Филмът е един вдъхновяващ разказ за несломимия дух и отдадеността на българските умове, които през вековете са изграждали пътя към просвещението и националния подем. Той акцентира върху създаването на Българското книжовно дружество, водено от неуморимата воля на родолюбци, чийто дух остава жив и днес. Това е история за непреклонната вяра в просвещението и науката като основа за прогреса на обществото. В най-тежките моменти на бездържавие и кризи **Българската академия на науките** надживява политически и исторически бури и се утвърждава като стожер на българската наука, култура и духовност.

Игралната част на филма започва с разказ на **акад.** Михаил Арнаудов, който събира и анализира архивни документи за създаването на Книжовното дружество в Браила, разкривайки ключовите моменти и личности в процеса. Първата сцена пресъздава срещата между Марин Дринов и Васил Стоянов в Прага през 1867 г., когато те обмислят начини за повишаване на образованието и повдигането на духа на българския народ. Зрителите се запознават с преписка между Марин Дринов и Нешо Бончев, която осветлява ярко чистотата на характерите и полета на мисълта им в този период. Възстановени са моменти от кореспонденцията между Васил Стоянов и Марин Дринов, в които те споделят своите мечти и трудности по пътя към създаването на устойчива организация.

Филмът преминава през различни епохи, от основаването **на БАН** до съвременността, като показва ключовите моменти и личности, които са допринесли за развитието на науката и държавността в България. Документалната част на филма се задълбочава и в предизвикателствата, пред които е била изправена Академията през последните години, включително периода 2008-2012 г. **Акад.** Никола Съботинов (председател **на БАН** 2008-2012 г.) споделя за трудностите, за последвалия международен одит и протестите, които са помогнали за спасяването **на БАН**.

Във филма се показва малка част от работата на учените от различни **институти**, представена по **научни** направления, разкриват се дейности с общонационално значение, споменава се мащабността на международната активност и признанието,

което учените ни получават на световната сцена. Голяма гордост за Академията са Центърът за обучение на докторанти и Ученическият институт на БАН, които обещава, че мисията на създателите на БАН ще бъде продължена. Филмът завършва с вдъхновяващите думи на акад. Ревалски, който отправя поглед към бъдещето, изпълнен с вяра и оптимизъм за предизвикателствата и възможностите, които предстоят за БАН и българската наука.

Акад. Вася Банкова взе голямата награда на БАН за 2024 г.

<https://www.24chasa.bg/bulgaria/article/19104002>

Акад. Вася Банкова е първият носител на "Голямата награда за наука на БАН"
press.azbuki.bg

Акад. Вася Банкова е първият носител на „Голямата награда за наука на БАН“. Снимка Никола Узунов

Акад. Вася Банкова е първият носител на "Голямата награда за наука на БАН", която ѝ се връчва за изключителни постижения в науката за 2024 г. Тя беше обявена от председателя на Българската академия на науките (БАН) акад. Юлиан Ревалски и от акад. Христо Цветанов - председател на Комитета за определяне на наградата, на тържественото събрание и концерт в Софийската опера и балет за 155 години от създаването на БАН.

Българската академия на науките, Събранието на академиците и член-кореспондентите на БАН (САЧК) удостояват акад. Вася Банкова с "Голямата награда за наука на БАН" за 2024 г., обяви акад. Ревалски, пише БТА.

Шестима великолепни и световноизвестни учени участваха в това състезание, което прави много престижна наградата, която се връчва сега, каза акад. Цветанов.

"В този момент на изключително признание за мен съм преизпълнена с благодарност - за високата оценка, която получих от този толкова престижен комитет за наградата. И съм много съм щастлива, защото това признание не е само за мен, то е признание за групата, в която работя и за института, в който работя и за цялата Академия. Благодарна съм на колегите, с които години наред сме работили заедно, защото никой в нашата наука не може сам да постигне тези резултати, които сега са високо оценени. Благодарна съм на всички колеги от института, с които сме работили, на всички колеги от Академията, с които сме работили заедно, благодарна съм на много колеги от най-различни страни по света, с които сме работили заедно. И съм благодарна на своя съпруг за всичко. Искам да кажа, че за мен е изключителна чест,

че имах възможност да прекарам целия си трудов стаж в Института по органична химия с Център по фитохимия в БАН, защото още от студентските години и до днес за мен БАН е храмът на българската наука", заяви на церемонията акад. Вася Банкова.

Конкурсът за отличието се организира от Събранието на академиците и член-кореспондентите на БАН (САЧК). "Голямата награда за наука" се присъжда на учен от българска научна организация или от висше училище за изключителни постижения в областта на науката, получили високо международно признание.

Тази награда беше в моята програма за управление на БАН и много се радвам, че може да я реализираме. Нейната цел е да се превърне в най-престижната награда за наука в Българи, без да подценявам другите. Тя ще бъде връчвана в три категории, като тази година е в областта на природните и инженерните науки. Другите две области на наградата ще са за науките за живота - през следващата година, за социалните и хуманитарните науки - след две години. Това ще е индивидуална награда за постиженията на учен от научна организация или от българско висше училище, обясни акад. Ревалски.

Преди връчването на наградата председателят на БАН произнесе слово за 155-годишнината от създаването на Академията, като припомни, че тя е започнала своята дейност като Българско книжовно дружество (БКД) през 1869 г. в Браила.

"От самото си преобразуване Българската академия на науките е най-търсеният и разпознаваем партньор в България в международното сътрудничество. Нашият научен архив съхранява внушителен брой предложения за сътрудничество от страна на европейските академии още от времето на първите години на дружеството, които стават основа на международните връзки на БАН - разширявани и укрепвани в продължение на повече от столетие, днес те са значим потенциал на българската държава в областта международното научно сътрудничество. Нека да споменем десетките двустранни споразумения с най-големите научно-изследователски институции в света; членството в авторитетни европейски научни организации като Консултативния съвет на европейските академии - EASAC и ALLEAQ, общността на всички европейски академии, които са гарант за високото качество на европейската наука, стимулират напредъка в научните изследвания и иновациите, и като обединения на европейския научния потенциал дават обосновани мнения за решаване на важни предизвикателства пред Европа и света", каза акад. Ревалски.

Той отбеляза, че и в сегашни дни БАН е водещият научен център в България, в който се провеждат научни изследвания на световно равнище. "Със своя академичен състав, представляващ около 15% от научния потенциал на страната, БАН създава почти 40% от националния научен продукт. Учените в БАН изпълняват 40% от проектите по рамковите програми на Европейския съюз, сега са ангажирани и в програмите за възстановяване, а регионалните академични центрове обединяват в тази дейност изследователи от цялата страна. Като съветници на нацията, ние

развиваме наука на високо световно ниво в полза на обществото и сме жизненоважен ресурс, на разположение на българските държавни институции. **БАН** извършва изключително важни национални оперативни дейности, свързани със сеизмологичната активност в страната и региона, в мониторинга на Черно море, в екологичната обстановка, в непрекъснато следене на радиационния фон и редица други. Ако нашите предшественици преди 155 години мобилизираха духовните сили на нацията в посоката на възделенията за нова, модерна държава и в стремежа за независимост и просперитет, то днес ние сме в състояние да предложим компетентна, обективна и независима експертиза по ключови проблеми от всички области на обществения живот. В епоха, белязана от бързи технологични иновации и сложни глобални предизвикателства, **БАН** е институция, чрез която могат да се определят много от жалоните, нужни за политиката на всяка една модерна държава. Нека да пребъде и през следващите 155 години - за просперитета на нашето Отечество и на българите", пожела председателят на БАН.

Акад. Юлиан Ревалски започна словото си с обръщение към Негово Светейшество българския патриарх и Софийски митрополит Даниил, който присъства на тържественото събрание. "За нас, учените и служителите на **Българската академия на науките**, е огромна чест, че Вие лично, като глава на най-старата национална институция на българската държава - Българската православна църква, сте тук сред нас, за да отбележим заедно 155-ата годишнината на исторически втората по създаване национална институция на България - **Българската академия на науките**", каза **акад. Ревалски**.

Той приветства с добре дошли на празника на БАН и народните представители, представителите на изпълнителната и съдебната власт, представителите на дипломатическите мисии, на чуждестранните академии и **научни** организации, на медиите и учените.

В словото си **акад. Ревалски** говори и за преобразуването на БКД в **БАН**. "С прогласяването на Академията на 1 февруари 1912 г. всъщност се полагат основите на днешния национален изследователски център, започват първите **научни** дирения, финансирани от академичния бюджет, донесли и първото международно признание на българската наука. В последвалите десетилетия и досега, учените от **Българската академия на науките** постигат резултати, получили световна известност, като откритието на фотоелектретното състояние на веществата, довело до развитието на копирната техника, изследванията за кристалния растеж, методът на леене с противоналягане и редица други. В годините след Втората световна война, новосъздадените **институти** към **Българската академия на науките** бяха катализаторът за развитието на модерните индустрии на страната, които позволиха такива световни постижения, като създаването на четвъртия електронен калкулатор в света - "Елка", и на първия български микрокомпютър, нареждането на България сред държавите с ядрена енергетика, развитието на фармацевтиката в България, изстрелването на България до шеста страна в света, изпратила човек в Космоса,

пробивите на световно ниво в полимерната химия и биомедицината, и редица други", изброи постиженията на БАН акад. Ревалски.

[БАН: Голяма награда за наука за акад. Вася Банкова bta.bg](https://www.bta.bg)

На 12 октомври БАН отбеляза 155 г от създаването си

Българската академия на науките отбеляза на 12 октомври 155 години от създаването си с тържествено събрание и концерт, което се проведе в сградата на Софийската опера и балет. Председателят на БАН акад. Юлиан Ревалски поздрави учените и гостите на празника. В словото си той припомни, че БАН е водещият научен център в България, в който се провеждат научни изследвания на световно равнище. „Със своя академичен състав, представляващ около 15 % от научния потенциал на страната, БАН създава почти 40% от националния научен продукт. Учените в БАН изпълняват 40% от проектите по рамковите програми на Европейския съюз, сега са ангажирани и в програмите за възстановяване, а регионалните академични центрове обединяват в тази дейност изследователи от цялата страна. Като съветници на нацията, ние развиваме наука на високо световно ниво в полза на обществото и сме жизненоважен ресурс, на разположение на българските държавни институции“, каза още акад. Ревалски.

На честването за първи път беше връчена „Голяма награда за наука на Българската академия на науките“. Носител за 2024 г. е акад. Вася Банкова, която работи в областта на химията на биологично-активни природни вещества в Института по органична химия с Център по фитохимия на БАН. Тя е български учен с впечатляваща изследователска дейност и оригинални научни приноси върху пчелния клей и е ръководител на световноизвестна българска научна школа. Председателят на Комитета за определяне на наградата акад. Христо Цветанов връчи наградата - статуетка, изработена от доц. Емил Бачийски от Националната художествена академия. За научните постижения на акад. Банкова четете на: <https://www.bas.bg/?p=52068>

На тържественото събрание и концерт присъстваха Негово Светейшество патриарх Даниил, депутати, посланици, представители на международни академии, партньорски организации на БАН и учени.

[Академик Ревалски: БАН създава почти 40% от националния научен продукт epicenter.bg](https://www.epicenter.bg)

Академик Ревалски: БАН създава почти 40% от националния научен продукт
Академик Ревалски: БАН създава почти 40% от националния научен продукт

Българската академия на науките отбелязва 155 години от създаването

Българската академия на науките отбелязва 155 години от създаването

Акад. Вася Банкова е първият носител на "Голямата награда за наука **на БАН**"

Българската академия на науките създава почти 40% от националния научен продукт. Тя е най-търсеният и разпознаваем партньор в България в международното сътрудничество. Това каза в словото си повод 155-годишнината от създаването **на БАН** нейният председател **академик** Юлиан Ревалски:

"И в сегашни дни **БАН** е водещият научен център на България, в който се провеждат **научни** изследвания на световно равнище. Със своя академичен състав, представляващ около 15% от **научния** потенциал на страната, **БАН** създава почти 40% от националния научен продукт. Учените в **БАН** изпълняват 40% от проектите по рамковите програми на Европейския съюз, сега са ангажирани и в програмите за възстановяване, а регионалните академични центрове обединяват в тази дейност изследователи от цялата страна".

На тържеството за първи път беше връчена "Голямата награда за наука **на БАН**". Тя се присъжда на учен от българска **научна** организация или от висше училище за изключителни постижения в областта на науката, получили високо международно признание. Престижното отличие беше връчено на **академик** Вася Банкова:

"За мен е изключителна чест. В този момент на изключително признание за мен съм преизпълнена с благодарност за високата оценка, която получих от този толкова престижен комитет за наградата. И съм много съм щастлива, защото това признание не е само за мен, то е признание за групата, в която работя и за **института**, в който работя и за цялата Академия. И съм благодарна на своя съпруг за всичко. Искам да кажа, че за мен е изключителна чест, че имах възможност да прекарам целия си трудов стаж в **Института по органична химия с Център по фитохимия в БАН**, защото още от студентските години и до днес за мен **БАН** е храмът на българската наука".

БАН отбеляза годишнината си с тържествено събрание и концерт в Софийската опера и балет. Сред гостите беше и патриарх Даниил.

Изследователи от световни научни организации са гости за 155-ата годишнина на БАН

bta.bg/bg/news/bulgaria/national-news

Представители на международни академии и партньорски организации участват в честването на 155 години от създаването на **Българската академия на науките (БАН)**, което се отбелязва днес, съобщиха **от БАН**. За празника на Академията в

София са учени от 15 световни **научни** организации и от Консултативния научен съвет на европейските академии (EASAC). Те участваха в среща с ръководството на Академията, която се проведе в **БАН**, и отправиха приветствия по повод годишнината. Международното сътрудничество е сред приоритетите за **Българската академия на науките**, каза председателят ѝ **акад. Юлиан Ревалски**. Той поздрави гостите и представи историята и дейността на Академията в различни **научни** направления. В момента **Българската академия на науките** осъществява 40 на сто от **научната** продукция в страната, посочи акад.Ревалски. Той изтъкна важността на съвместните международни изследователски проекти. **Българската академия на науките** осъществява значителен дял от международното **научно** сътрудничество на страната. Академията има многогодишни традиционни връзки с чуждестранни **научни** и образователни организации и реализира активна политика насочена към международно **научно** партньорство, посочиха **от БАН**. Както БТА писа, **БАН** ще отбележи 155 години от създаването си с тържествено събрание и концерт в Софийската опера и балет по-късно днес. На тържеството за първи път ще бъде връчена "Голямата награда за наука **на БАН**". Председателят **на БАН акад. Юлиан Ревалски** ще произнесе празнично слово на тържеството.

За народните песни за герои като Гоце Делчев или как фолклорната музика не познава граници

bta.bg/bg/news/bulgaria/national-news

За народните песни за герои като Гоце Делчев или как фолклорната музика не познава граници, разказаха за БТА доц. Петьо Кръстев от **Института за етнология и фолклористика** с Етнографски музей **към БАН** и народната певица Теди Еротеева. Пример за общуването между музиканти от различни страни на Балканите е народната песен „Гоце ми отиде в Солуна града“.

Доц. Кръстев разказа за песен, която през 60-те години на миналия век се е пяла от преселниците от Кукуш, живеещи в Благоевград. Тези общности са били доста сплотени и затворени и са правили вечеринки, посветени на кукушките традиции. Има документален запис на една от вечеринките, на която е изпълнена песен за Гоце Делчев с много интересна и красива мелодия, посочи той.

Кукушката песен се казва „Защо бре, Гоце, чашка не допиваш“. Документалният запис, който аз съм чувал, е от 60-те години от читалището в Благоевград. Жената, която пее песента, тогава е била доста възрастна, някъде на 80 години, посочи доц. Кръстев. Той отбеляза, че подобен песенен сюжет, но с различна мелодия има и в Република Северна Македония – „Гоце ми отиде в Солуна града“.

Народната певица Теди Еротеева сподели, че е чула тази песен преди години в изпълнение на певческа група, а по-късно и в изпълнение на Васка Илиева – певица от Република Северна Македония, и също решила да я изпее. Много ми хареса тази

песен, аз я доразвих като гласове, записах я с автентичния текст, с който я чух от Васка Илиева, разказа младата певица. Щастлива съм, че след мен още изпълнители като Анета Мицевска от група „Молика“ в Република Северна Македония също я направиха, и още хора подеха и почнаха да я пеят, допълни Еротеева.

Сега има едно ново течение в Република Северна Македония (РСМ) текстовете малко да се доизменят, за да се отличат от първоначалния вариант. Затова в по-съвременни варианти на песента може да се чуят някои думи, които не са така, както съм ги изпяла, обясни тя.

Теди Еротеева разказа, че песента „Гоце ми отиде в Солуна града“ е популярна и в Северна Македония. И в Кукуш, днешна Северна Гърция, я пеят и я знаят. Ходила съм на участия там и винаги, когато пея тази песен, хората много ѝ се радват и я знаят. Те всички песни за Гоце Делчев знаят, допълни тя.

Певицата каза още, че в репертоара си има и песни за Яне Сандански, за Георги Казепов. Занимавам се от много малка с фолклор и като призвание и страст съм набелязала да възпявам делото на хайдутите, воеводите, комитите, на всички онези борци за свободата ни днес и по този начин да е живо и тяхното дело, допълни тя.

Със сигурност фолклорът не познава граници, смята Теди Еротеева. Винаги съм казвала, че аз правя изкуство, а не политика. Работя с много композитори от Република Северна Македония. Сашко Велков е един страхотен композитор и акордеонист от РСМ, с когото работим от дълги години, посочи тя.

Доц. Петьо Кръстев също е на мнение, че битуването на народните песни не се определя от държавните граници. По думите му движението на музикални теми, мотиви и песенни сюжети се ръководи от желанието на хората, от това, че те харесват дадена мелодия или сюжет и искат да ги изпълняват.

Песни за Гоце Делчев се пеят не само в България, пеят се и на различни места на Балканите. В Република Северна Македония също има песни за Гоце Делчев. Това, което аз лично смятам, е, че хората много харесват тези песни и не само песните за Гоце Делчев, всички комитски песни, отбеляза той. Според Кръстев песните са форма на народната любов към героите, които по някакъв начин са жертвали живота си в името на свободата.

Музиката няма нищо общо с границите, категоричен е специалистът по фолклор. Тези песни, когато са създавани или когато са се пели в първоначалния си вариант, реално границите не са съществували в съвременния им вид. На един по-късен етап историческото наследство става повод за дебати, дискусии и политически интерпретации, коментира той.

Общо взето песните за Гоце Делчев възникват в началото на ХХ век, 20-30-те години, има и такива, които са по-късни, посочи Кръстев.

Гоце Делчев е символ на революционното дело и естествено в Югозападна България и на цялата българска територия има песни, посветени на него, обясни той. Пример за това са следните образци: „Църна се чума зададе“ в изпълнение на знаменитата народна певица от близкото минало Любка Рондова; „Поле широко, кой че по тебе да се шета, като го нема Делчев войвода“ е част от репертоара на мъжките фолклорни групи от Банско. Други такива песни са „Слезнал ми Делчев“ и „Песен за Гоце Делчев“ от репертоара на Ансамбъл „Пирин“ от близкото минало. Изпълнявани са от популярните певци Илия Аргиров и Таня Костова, посочи експертът.

Има много революционни песни, които са свързани не само с живота на Гоце Делчев като герой, но и с други войводи, отбеляза доц. Петьо Кръстев. Съдържанието на някои песни за Гоце Делчев преекспонира сюжети, които знаем от разказите на Вазов за подвизите на Левски, коментира той. Една от песните – „Абер ми дойде“, разказва как Гоце Делчев отива в Солун. Солунчани правят бесилка, за да го обесят, защото турците го гонят, но той се престорва, както се пее в песента, на „църно кюмюрджийче“.

Съществуват много фолклорни песни, посветени на комити и войводи. Такава е например „Песен за Марко Лерински“ – българският офицер от Сливен Георги Иванов, наречен от народа Марко Лерински. Неговите подвизи са описани в знаменитата поредица на Димитър Талев, посветена на освободителните борби. Петьо Кръстев отбеляза и песните за Георги Сугарев и Христо Чернопеев от с. Дерманци, Луковитско.

Има революционери, за които фолклорните истории разказват, че са били много добри музиканти. Такъв например е бил войводата Аргир Манасиев и, ако са живели в условията на мир, може би са щели да посветят живота си на музиката, смята още специалистът./

Гледаме рядка комета привечер

Телеграф; Print Media; p.7

Кометата C/2023 A3 (Tsuchinshan-ATLAS) вече е видима от географските ширини на България, сподели физикът от **Института по астрономия на БАН** Пенчо Маркишки. Тази снимка е заснета от района на Астрономическата **обсерватория** в Белоградчик на 12 октомври около края на вечерния полумрак. В следващите няколко вечери кометата ще се наблюдава по-удобно над западния хоризонт, но нейната яркост ще спада. Най-подходящото време за нейното наблюдение е от около 19:40 ч. за района на София до залеза на кометата малко след 20:00 ч. За районите на нашите крайморски градове е нужно да направим корекция във времето от 1 до 18 минути по-рано. В събота кометата C/2023 A3 бе най-близо до Земята - тя премина на разстояние 70,61 млн. км от нас. Сега кометата се отдалечава както от Земята, така и от Слънцето, поради което нейната яркост спада.

За последно космическата пътешественичка е била видяна с човешко око от неандерталците, затова възможността да се зърне сега е рядка - такава вероятност ще се отвори отново чак след 80 000 години.